

Ústav experimentální
botaniky AV ČR, v. v. i.

Občasný měsíčník ředitele

Březen 2026

Úvodní slovo

Milé kolegyně, milí kolegové,

toto by mohlo na první pohled působit jako pirátské číslo občasníku ředitele, ale byla jsem jen vyzvána k napsání úvodního slova. Nevím, kdy přesně se vám dostane toto číslo do rukou či displejů, ale zrovna to vypadá, jako když venku už začíná jaro, slunce hřeje, ptáci zpívají a to, jak všichni víme, je ta pravá chvíle na psaní grantových přihlášek!

Úvodem vám tedy přeji dostatek inspirace, sil, koncentrace, pevných nervů... a mnohým z nás pak psychické odolnosti po vyhlášení výsledků. Ale nejen GAČRem živ je vědec, tak si všimněte i dalších grantových agentur a výzev – a nezapomínejte posílat Radě ÚEB anotace.

Věřím, že většina z vás o existenci Rady ví, ale občas někdo dokáže překvapit. Vzhledem ke své funkci v ní bych se ráda zastala její existence. Přestože poslední novela zákona o veřejných vědeckých institucích značně omezila její exekutivní úlohu a posílila roli ředitele, Rada stále projednává řadu důležitých dokumentů a anotace podávaných projektů, každoročně hodnotí laboratoře ústavu a diskutuje o jejich dalším směřování, projednává rozpočet ÚEB, schvaluje investice a interní dokumenty.

V poslední době jsme provedli reflexi mezinárodního hodnocení, které proběhlo koncem minulého roku a vyústilo v organizační změny. Zabýváme se také osudem časopisů vydávaných ústavem a hledáme cesty k jejich záchraně. Podrobnosti o činnosti Rady jsou k nalezení na intranetu ve zprávách ze zasedání.

Volební období současné Rady se již chýlí ke konci. Chtěla bych vás proto vyzvat, abyste se zúčastnili volby nové Rady, která proběhne na podzim. Zde bych si dovolila osobní poznámku. Ne, že bych se snad cítila v přítomnosti ostatních deseti mužských členů v ohrožení, ale určitě by naší Radě prospělo lepší genderové vyvážení. Proto dámy, nebojte se kandidovat!

Přeji vám krásné a úspěšné jaro.

Lenka Burketová, předsedkyně Rady ÚEB

Aleš Pečinka z genomického centra se stal spoluřešitelem evropského grantu z programu Marie Skłodowska-Curie Actions. Projekt s názvem [AGILE](#) bude školit doktorské studenty v kvantitativních technikách mikroskopického zobrazování, které se používají v rostlinné biologii.

Martinu Kovačikovi z genomického centra gratulujeme k získání prestižního **Fulbrightova stipendia**. Martin již odjel do USA, kde bude ve Whitehead Institute v laboratoři profesorky Mary Ghering zkoumat genetické a epigenetické procesy řídící [raný vývoj semen ječmene](#). Zaměří se především na takzvaný genomický imprinting, při němž se některé geny aktivují pouze z mateřské nebo otcovské kopie, a na jeho roli při formování zásobního pletiva semene.

Kateřina Holušová, Jitka Ortmannová, Michal Daněk a Jaroslav Nisler získali **vnitroústavní granty** na podporu výzkumu. Cílem těchto grantů je umožnit vybraným neúspěšným žadatelům o granty GA ČR a NAZV pokračovat v započatém výzkumu, a tím jim pomoci zvýšit kvalitu další grantové přihlášky.

Gratulujeme **Aleně Náprstkové** z Laboratoře biologie pylu, která na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy úspěšně obhájila svou doktorskou práci. Jejím tématem byla role proteinů ALBA v pylu.

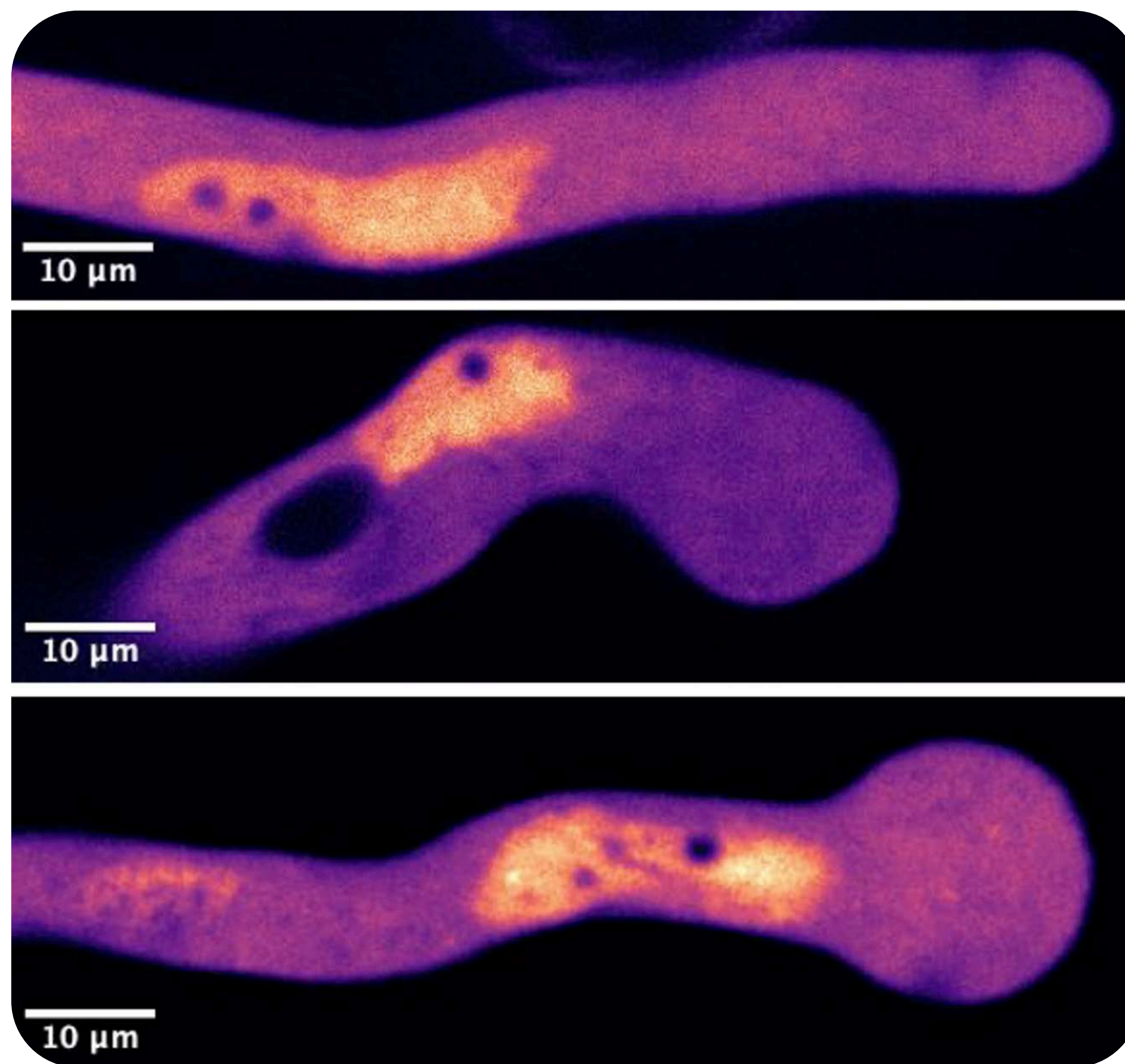
Martin Kovačik v olomoucké laboratoři před odjezdem do USA

Významné publikace

Badatelé z Laboratoře biologie pylu studovali s francouzskými kolegy roli proteinu eIF3E v pylových láčkách. Objevili, že tento protein udržuje optimální rychlost prodlužování láčky – a to unikátním způsobem s pomocí genetických „spínačů“ řídících produkci bílkovin. Výsledky zveřejnil *The Plant Cell*.

Z našich vědců byli mezi autory **Vinod Kumar** (první autor článku), **David Honys** a **Said Hafidh** (korespondenční autor).

[\(Domain architecture of plant eukaryotic translation initiation factor 3 subunit E governs interaction with translational cis-elements to regulate pollen tube growth\)](#)

Nahoře normálně rostoucí pylová láčka s plně funkčním proteinem eIF3E. Když vědci nahradili konkrétní aminokyseliny důležité pro funkci proteinu jinými, láčky se přestaly prodlužovat a jejich konce se zvětšily (uprostřed a dole). Zdroj autoři článku, licence CC BY 4.0.

Vědci a vědkyně z našeho genomického centra, společně s kolegy z Masarykovy univerzity, zkoumali protein Condensin II, který se podílí na kondenzaci a rozvolnění chromozomů během buněčného cyklu. Zjistili, že u huseníčku je správná funkce Condensinu II důležitá i pro odolnost DNA vůči poškození.

Na článku v *Plant Physiology* se podíleli **Jovanka Vladejić** a **Klára Procházková** (sdílené první autorky), **Eva Dvořák Tomašíková**, **Zynke de Cock**, **Kateřina Kaduchová**, **Jana Pokorná**, **Markéta Pavlíková** a **Aleš Pečinka** (korespondenční autor).

[\(Condensin II mediates resistance to genotoxic stress and prevents mitotic defects in Arabidopsis\)](#)

Další publikace s dominantním podílem genomického centra popisuje, jak divoký čirok při vývoji embrya cíleně odstraňuje takzvané B chromozomy – nadbytečné části dědičné informace. Studie vyšla v *Genome Biology* a přináší nový pohled na stabilitu genomu i na to, jak mohou chromozomy ovlivňovat procesy rozhodující o jejich osudu.

Z ÚEB byli ve výzkumném týmu **Tereza Bojdová** (první autorka článku), **Lucie Hloušková**, **Kateřina Holušová**, **Radim Svačina**, **Eva Hřibová**, **Iva Ilíková**, **Roman Pleskot**, **Jan Bartoš** a **Miroslava Karafiátová** (dva korespondenční autoři).

[\(Sorghum embryos undergoing B chromosome elimination express B-variants of mitotic-related genes\)](#)

Novinky z Akademie věd

Nakladatelství Academia vydává edici brožur [Věda kolem nás](#). Další brožuru můžete napsat právě vy – a **přiblížit v ní veřejnosti svůj výzkum** podrobněji než na ústavním webu či v tiskových zprávách. Pokud vás tato možnost zaujala, kontaktujte Oddělení komunikace a PR, kde vám rádi pomohou.

Akademie věd loni zřídila pozici [ombudsmana/ombudsmanky](#), kterou se stala Dana Plavcová. Zaměstnanci a zaměstnankyně ústavů se na ni mohou obracet „s podezřením na diskriminaci, šikanu, násilí, obtěžování, nerespektující chování, genderově podmíněné násilí a obtěžování a zneužití mocenského postavení,“ říká v [rozhovoru](#) na webu AV ČR.

Středisko společných činností AV ČR zveřejnilo novou [brožuru s přehledem služeb](#), které nabízí ústavům a vědeckým pracovníkům – od IT servisu po organizování konferencí.

HR Award

Začátkem roku proběhlo mezi zaměstnanci **dotazníkové šetření**. Velmi děkujeme všem 209 respondentům za jejich čas a ochotu zapojit se. Cílem bylo zjistit názory na témata vycházející z Evropské charty výzkumných pracovníků a získat podklad pro analýzu současného stavu v ÚEB.

Byla také ustanovena **pracovní skupina** složená z výzkumných pracovníků a zástupců administrativy. Jejím úkolem je sdílet zkušenosti a připomínkovat výstupy připravené administrátory HR Award. Pokud byste se chtěli do pracovní skupiny zapojit, kontaktujte Leonu Pejcharovou.

Současně vznikla užší řídicí skupina složená hlavně ze zástupců managementu ústavu, která posuzuje výstupy procesu HR Award z hlediska strategie ústavu a schvaluje je pro předložení Evropské komisi. Finální odevzdání je plánováno na **červen 2026**.

Tokeny pro články

Při publikování svých článků a úhradě za ně jste možná narazili na pojem tokeny. Jsou to jakési poukazy (vouchery) na **bezplatné publikování** u některých nakladatelství. Ústav jich má k dispozici určité množství a používá je pro korespondenční články v časopisech prvního decilu nebo kvartilu dle AIS. Podrobná pravidla jejich přidělování najdete nově [na intranetu](#).

Konference a odborné akce

[The 6th B Chromosome Conference](#), mezinárodní konference o B chromozomech a jim podobných genetických elementech, se bude konat 1.–4. června v Olomouci. Termín registrace a zaslání abstraktu je **15. dubna**.

V nizozemském Delftu se 26.–27. května koná evropská konference o **bezpečnosti výzkumu** [ENCORS](#). Profesor David Honys z ÚEB zde organizuje dvě sekce. První se týká důležité a aktuální agendy prověřování partnerů (due diligence), druhá pokrývá problematiku spolupráce výzkumných institucí s výzvědnými službami.

ÚEB je hlavním organizátorem konference [3COST. Cultivating connections: Interdisciplinary insights from Recrop, Diversicrop and Pangeos](#), která se uskuteční 4.–6. května v Praze. Jde o společnou konferenci tří příbuzných akcí COST v oblasti **udržitelného zemědělství a ochrany biodiverzity** v období klimatické změny.

Každoroční **setkání mladých vědců** z ústavu IEB Young Researcher Meeting se letos bude konat 20.–22. dubna v Hrubé Vodě. [Registrace](#) je otevřena **do 31. března**. Bližší informace podají organizátoři Pavel Hladík, Tereza Miksteinová a [Jakub Lemberk](#).

Genomické centrum spolupořádá konferenci [Adaptace zemědělství na klimatickou změnu](#), která se uskuteční 13. dubna v areálu Výstaviště Brno jako součást veletrhu AgriShow. [Registrovat](#) se na ni můžete **do 6. dubna**.

Centrum strukturní a funkční genomiky rostlin hostilo 26.–30. ledna **tréninkovou školu** evropského projektu [HeatDDR](#) organizovanou v rámci programu Marie Skłodowska-Curie Actions. Doktorandi z řady evropských zemí se v Olomouci učili moderním metodám pro analýzu poškození DNA v souvislosti s teplotním stresem.

Platforma pro pěstování rostlin

V novém skleníku B3 byl instalován další modul **adiabatického chlazení**, takže i největší kóje má nyní funkční regulaci prostředí. Připomínáme také možnost pěstování *Nicotiana benthamiana*.

V dubnu spustíme ověřovací fázi **rezervačního systému** pro kultivační místnosti. Bude sloužit k nácviku a sběru připomínek, aby mohla být později spuštěna plná verze.

Zájemci o aktuální informace o rezervacích, aplikacích pesticidů, úklidu či haváriích v areálu Lysolaje se mohou přihlásit k **odběru novinek** do seznamu UEB1-cultivation.

S odborným garantem připravujeme krátké **školení** k připomenutí základních praktických úkonů a desatera zásad práce v laboratoři s GMO v kategorii rizika 1. Součástí bude také přehled o dovozu GMO materiálu do ČR. Školení bude i v angličtině.

[Další aktuality](#) z Platformy pro pěstování rostlin najdete na webu ÚEB.

Další zprávy z ústavu

Rada ÚEB podpořila **nákup investic** v celkové výši 6,2 milionu Kč. Kromě toho získal ústav prostředky z Akademie věd ČR pro nákup dvou kultivačních boxů, systému na ukládání a správu dat a temperované orbitální třepačky.

Jako jeden z výstupů projektu Balanc vzniklo **Desatero chytré flexibility práce** ([dostupné na intranetu](#)). Dokument je průvodcem pro moderní a efektivní spolupráci při využívání flexibility a doplňuje nově nastavený, legislativně ukotvený systém práce na dálku.

V Lysolajích bohužel v dohledné době **nevznikne plánovaná dětská skupina**. Projekt na stavbu objektu pro ni získal Ústav chemických procesů AV ČR. Ve výběrovém řízení se však nepodařilo najít dodavatele splňujícího podmínky. Projekt, který měl být podle dotačních pravidel realizován do konce července 2026, tak musel být zrušen.

Potřebujete **ústavní logo** na poster, do prezentace nebo jinam? Všechny varianty loga ÚEB jsou teď [ke stažení ve formátech PNG a SVG](#) na našem webu.

Ústav chemických procesů AV ČR a náš ústav hledají **data stewarda** (správce výzkumných dat) na sdílené pracovní místo pro oba ústavy. Pokud máte zájem, přihlaste se. Podrobnosti o náplni práce a dalších parametrech této pozice najdete v inzerátu na [jobs.cz](#).

Organizujete prohlídku ústavu, exkurzi, workshop nebo podobnou aktivitu pro studenty či jinou skupinu návštěvníků? Informujte prosím [Nikolu Siegelmannovou](#), aby mohla vaši akci zanést do evidence a ústav ji mohl vykázat jako populárněvědeckou či vzdělávací činnost.

Nové kolegyně a kolegové

Připomínáme, že paní [Adéla Leblová](#) je naší novou **personalistkou** a Ing. [Ekaterina Gubanova](#) novou **mzdovou účetní**.

Do oddělení **komunikace a PR** nastoupila v únoru [Nikola Siegelmannová](#), která převzala agendu Markéty Fílové. Na pražském pracovišti tak má na starosti zejména workshopy pro školy, organizaci akcí pro veřejnost a vedení botanického kroužku.

Platformu pro pěstování rostlin posílil začátkem března nový **zahradník** [Milan Švátora](#).

V březnu k nám **dále nastupují** José Roberto Torres (postdoktorand, Centrum strukturní a funkční genomiky rostlin), Farhdokht Nourisanami (postdoktorand, Laboratoř biologie pylu), Ekaterina Krainiukova (odborná pracovnice, Laboratoř buněčné biologie) a Kateřina Šufeislová (odborná laborantka, Laboratoř růstových regulátorů).

Z **rodičovské dovolené** se vrací Lucie Maděrková (odborná pracovnice, Laboratoř růstových regulátorů).

Všem přejeme hodně úspěchů v práci a doufáme, že se jim u nás bude líbit.

E. Gubanova

A. Leblová

M. Švátora

N. Siegelmannová

Nastává doba **AI agentů pro analýzu vědeckých dat**. Ti z vás, kteří poctivě zhlédli webináře M. Liegertové, již slyšeli o nástroji Kosmos od Edison Scientific. Kosmos je ovšem a) drahý, b) až moc autonomní :).

Objevují se ale nové nástroje, které umožňují uživateli zasahovat a konzultovat workflow. A hlavně: jsou buď zadarmo, nebo poskytují testovací běhy na zkoušku. Chcete se tedy s AI poradit třeba ohledně **interpretace svých RNA-seq (nebo jiných -omických) výsledků**? Zde jsou tipy.

[Edison Scientific](#): Kromě Kosmosu nabízí také další produkty. Na ně dává registrovaným uživatelům měsíčně 10 tokenů (cca 10 dotazů) zdarma.

[Biomni Lab](#): Zatím zadarmo, interaktivní, Stanford spin-out.

[BIOS](#): Interaktivní, po registraci umožní 20 analýz, pak se platí.

Další přibývají a přibývat budou, například [Theorema](#). Zkoušejte a užívejte!

Karel Müller, koordinátor ústavu pro AI

Máte dotaz nebo nápad týkající se AI, četli jste podnětný článek, víte o zajímavé přednášce či aplikaci?

Pak se neváhejte obrátit na našeho koordinátora (muller@ueb.cas.cz).

Dotační příležitosti

- Novinka** Vznikla Grantová agentura pro výzkum a inovace ÚEB AV ČR ([GAVI](#)) určená zaměstnancům ÚEB. Jejím posláním je vyhlášovat **návratové granty** podporující vědce a vědkyně při návratu k vědecké práci po kariérní přestávce a předcházet jejich profesnímu znevýhodnění či odchodu z vědy. Manažerkou GAVI je Mgr. [Vladislava Nádeníčková](#).
- Kontinuálně** Je otevřena výzva pro předkládání návrhů projektů [LA GRANTY – GA ČR v roli partnerské organizace](#) s dobou řešení 2 nebo 3 roky. Spolupracující agentury jsou Austrian Science Fund (**Rakousko**) a German Research Foundation (**Německo**).
- 31. 3. 2026** Termín podávání návrhů [standardních projektů](#), [návratových grantů](#) a projektů Postdoc Individual Fellowship [Incoming](#) a [Outgoing](#) 2027 s předpokládaným zahájením řešení v roce 2027 v rámci veřejné soutěže **GA ČR**. Vyhlášení výsledků proběhne 26. 11. 2026.
- 1. 4. 2026** Vyhlášení **interní soutěže o podporu v programech Akademie budoucnosti 2026** (alokace 1,4 mil. Kč). Podpora je určena pro stáže vědeckých pracovníků včetně začínajících, šíření dobré praxe v institucionální podpoře excelence a návraty z kariérní přestávky.
- Projektové oddělení rozešle vědeckým pracovníkům e-mail s odkazem na formulář žádosti. Sběr žádostí proběhne 1.–12. 4., jejich posouzení bude dokončeno do 19. 4. Další kola budou vyhlášována přibližně v dvou- až tříměsíčních intervalech. Rada předloží vybrané návrhy řediteli, který rozhodne o jejich podpoře.
- 7. 4. 2026** Termín pro podávání návrhů LA projektů ve spolupráci se [sloviskou agenturou](#) ARIS, kde GA ČR vystupuje v partnerské roli, s předpokládaným počátkem řešení v roce 2027.
- 28. 4. 2026** Termín pro podávání návrhů LA projektů ve spolupráci s [lucemburskou agenturou](#) FNR, kde GA ČR vystupuje v partnerské roli, s předpokládaným počátkem řešení v roce 2027.

Pro více informací kontaktujte Zuzanu Hroncovou (B2/223, hroncova@ueb.cas.cz, tel. 225 106 802).

Anotace ke schválení Radou zasílejte v předstihu Barboře Jindřichové (jindrichova@ueb.cas.cz).

ÚEB v médiích

Pořad *Káva o čtvrté* na stanici Český rozhlas Dvojka má motto „vaše každodenní inspirace“. Hostem moderátorky Patricie Strouhalové byl 16. ledna Jan Rezek z Laboratoře rostlinných biotechnologií. Mluvili spolu o **komunikaci rostlin**, kterou se náš kolega dlouhodobě vědecky zabývá. Rozhovor si můžete [přehrát ze záznamu](#) v archivu Českého rozhlasu.

Evropská unie přísně reguluje pěstování **geneticky modifikovaných rostlin**. To se ale může brzy změnit. Čím se liší starší metody úprav dědičné informace od nových? Jaké konkrétní změny EU plánuje? A co budou znamenat pro vědce, šlechtitele a zemědělce? To pro [článek v Hospodářských novinách](#) rozebral Aleš Pečinka z genomického centra.

Česká tisková kancelář informovala v únoru o dvou **odborných degustacích jablek**, na nichž se hodnotily plody několika desítek odrůd. Výrazně uspěly odrůdy ze šlechtitelské stanice ÚEB – Lyra a Admiral se umístily na medailových pozicích. Zprávu převzaly některé weby ze sítě Deník.cz, časopis Zemědělec i jeho web [zemedelec.cz](#).

Vedoucí Laboratoře růstových regulátorů profesor Ondřej Novák se podílel na objevu nového molekulárního mechanismu, který reguluje **tvorbu vodivých pletiv**. Hlavní roli hrají interakce mezi ribozomy a sloučeninou termosperminem ze skupiny takzvaných polyaminů. O výzkumu informovaly mimo jiné populárněvědecké weby [ScienceMag.cz](#) a [VědaVýzkum.cz](#).

*Jan Rezek ve studiu Českého rozhlasu
s moderátorkou Patricií Strouhalovou*

Má vám vyjít **článek** v prestižním časopise, získali jste významný **grantový projekt** nebo pořádáte **odbornou akci**?

Informujte Oddělení komunikace (komunikace@ueb.cas.cz)
a domluvte se na možnostech propagace.

Praha

V březnu k nám zavítá pět tříd základních i středních škol na **workshopy**, které školám nabízíme. Pokud víte o škole, kde by mohli mít o tyto programy zájem, kontaktujte [Nikolu Siegelmannovou](#). Informace týkající se workshopů jsou také [na webu](#).

Jaro kromě teplého počasí a delších dní přináší také řadu popularizačních akcí, jichž se ÚEB pravidelně účastní. Vrcholem bude [Veletrh vědy](#), který se letos koná 4.–6. června a již nyní se řeší základní koncept naší expozice.

Máte-li zájem zúčastnit se této či jiných populárněvědeckých akcí nebo se rádi podělíte o tipy na témata či aktivity, které by mohly být na našem stánku, spojte se s [oddělením komunikace](#).

Příměstské tábory pro děti zaměstnanců

I letos v létě proběhnou dva turnusy příměstského tábora, konkrétně **27.–31. července** a **10.–14. srpna**. Děti se zde prostřednictvím her, experimentů a zážitkových aktivit seznámí s různými oblastmi přírodních věd. Bližší informace včetně možnosti přihlášení budou brzy k dispozici. Dotazy ohledně táborů směřujte na [Nikolu Siegelmannovou](#).

Olomouc

Olomoucký tým se poprvé zapojil do společného **darování krve** ve Fakultní nemocnici Olomouc. Akce „Daruj sebe s ÚEBem“ se kromě pravidelných dárců zúčastnili rovněž prvodárci. Organizátor David Kopecký doufá, že se z této aktivity stane tradice.

Pro další informace o popularizačních akcích ÚEB kontaktujte Oddělení komunikace (komunikace@ueb.cas.cz).

Vědecký humor

Autor Randall Munroe, xkcd.com, licence CC BY-NC 2.5. Český překlad xkcz.cz.

Návrhy na další vědecké komiksy (publikovatelné s licencí Creative Commons) pošlete editorovi newsletteru Janu Kolářovi na kolar@ueb.cas.cz.